

Levendige en gemoedelijke sfeer op Nationale Dag van het Levend Erfgoed

Regen was voorspeld, en regen kwam er, die 29e augustus. Bij tijd en wijle viel die met bakken uit de lucht. Dat was jammer. Verder verliep de eerste Nationale Dag van het Levend Erfgoed vlekkeloos. Bezoekers liepen geanimeerd over het grote terrein rond, lieten zich door fokkers bijpraten over hun bijzondere dierenrassen en keken belangstellend toe bij de verschillende demonstraties. Kinderen vermaakten zich met de dieren, met het vilten van wol of met het melken van een kunstkoe. En allen lieten zich in de culinaire hoek de lekkernijen smaken die de zeldzame huiddierrassen óók leveren.

Liempde, 29 augustus 2010. Op de parkeerplaatsen rond het Landgoed Velder rijdt het 's ochtends al af en aan. Verbaazingwekkend hoeveel auto's er, gezien het

slechte weer, al staan. En niet alleen uit Nederland; we spotten ook flink wat auto's uit België en Duitsland. Gelukkig zijn de grasvelden goed gedraineerd. Zonder sop-

Geert Boink had een verrassing voor de eregasten, onder wie burgemeester Van Beers, in petto. Zij mochten een ritje maken in een marathonwagen

S. Sanders

pen komen we op het ruime terrein waar we zijn moeten, daar waar alle activiteiten rond ruim vijftig Nederlandse zeldzame huiddierrassen zich concentreren. Op een historische plaats alle oorspronkelijke Nederlandse rassen presenteren aan een breed publiek, dat was de gedachte achter het initiatief voor deze dag. En dat is gelukt.

Het is een flink terrein. We passeren de Lakenvelders, zien kippen in de verte, paarden met ruiters, geiten, kraampjes met culinaire bijzonderheden, kuifeenden en honden, op de verschillende 'dierpleinen'.

Dan wordt omgeroepen dat de officiële opening aanstaande is. Of we ons willen vervoegen bij de tent midden op het terrein, bij de hoofdring. Het is dan rond de klok van twaalf.

'Eet ze op om ze te behouden'

De officiële opening vindt plaats in bijzijn van enkele speciale gasten: de burgemeester van Boxtel, Frank van Beers, die van harte zijn medewerking aan de dag had toegezegd toen hij werd benaderd door de SZH, en Koos van Wissen, aanwezig namens het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit. Dankzij subsidies van LNV kon het projectbureau 'Behoud Nederlands Levend Erfgoed' worden opgericht.

SZH-voorzitter Geert Boink heeft echter nog een verrassing in petto voor de hoogwaardigheidsbekleders. Voor hij zijn ope-

S. Sanders

Het was bijzonder dat deze kuifeenden er waren. Er zijn nog maar veertig exemplaren in heel Nederland

S. Sanders

Er waren veel verschillende kippenrassen te zien zoals Welsumers, Barnevelders, Assendelfters en Hollandse kuifhoenders

Aan de openingsceremonie ging een demonstratie vooraf van het aangespannen paard

S. Sanders

ning verricht, trakteert hij hen (onder wie ook Louis van der Velden, voorzitter van de regio Gelders Paard van het KWPN) eerst op een rit met een marathonwagen. Ook mevrouw Van Beers mag mee. En laat nu juist op dat moment de zon even doorbreken!

Dan is het echt tijd voor het openingswoord. Geert Boink opent de dag en memoreert nog eens waar het de Stichting al 34 jaar om te doen is: het behoud van de traditionele fokkerskunst en de historie van de oude rassen. De SZH wil de fokkers helpen door kennis over te dragen en door hen te ondersteunen. Die ondersteuning is er in 2010 vooral op gericht bekendheid te geven aan de producten die de zeldzame rassen leveren. 'Eet ze op om ze te behouden'. Het klinkt misschien tegenstrijdig, maar het is precies waartoe Geert Boink zijn toehoorders oproept.

Burgemeester Van Beers heeft intussen de koppen op het festivalterrein geteld en concludeert naar aanleiding daarvan dat

S. Sanders

Op het 'hondenplein' werd met verschillende hondenrassen gedemonstreerd. Deze Hollandse herder laat onder begeleiding zijn vaardigheden zien

de doelstelling van de Stichting 'bij ons allemaal' leeft. In zijn openingswoord breekt hij een lans voor het 'behouden van rassen die anders verloren gaan'. Een fikse bui markeert de stap naar het volgende onderdeel van de opening. Nadat iedereen de VIP-tent is ingevlucht, kunnen twee nieuwe boeken worden gepresenteerd. Ad Taks en zijn vrouw Wilma stelden het boek 'Onze Nederlandse huisdierenrassen' samen. Voor dit boek fotografeerde

Wilma Taks zeldzame rassen, samen met de trotse eigenaar of fokker: 'de ware schatbewaarders van ons levend erfgoed', aldus Taks.

Dan is het de beurt aan wetenschapsjournalist Rob Buiters, die de uitgave 'Variatie in Vee' voor het voetlicht brengt. 'Variatie in Vee' is een publicatie van de SZH en de stichting Biowetenschappen en Maatschappij, in 1969 opgericht door Prins Claus. De ondertitel van het boek luidt 'biodiversiteit op de boerderij bedreigd' en dat zegt meteen alles over de inhoud.

De eerste exemplaren van beide boeken zijn voor Geert Boink, burgemeester Van Beers en de heer Van Wissen (als ambtenaar van LNV volgens Rob Sijmons vanwege de te verwachten fusie met het

ministerie van EZ 'ook een beetje een bedreigde soort').

Uit de toezeggingen komt duidelijk naar voren dat er om de biodiversiteit te beschermen fokkers nodig zijn. Maar omdat de zeldzame huisdierrassen doorgaans niet veel opleveren, is het belangrijk voor de rassen een goed nut te vinden. Daarom is het ook van belang meer bekendheid te geven aan de producten die de dieren voortbrengen. Vandaar het culinaire plein, waar de bezoekers kunnen zien én proeven wat de zeldzame huisdierrassen produceren.

Paraderen met Hollandse herders

We vervolgen onze tocht over het terrein, en gaan richting de honden. Er zijn demonstraties met Hollandse herders aan

Deze kinderen gingen helemaal op in het melken van de kunstkoe

S. Sanders

de gang. De bazen paraderen trots met hun dieren over het veld. Al gauw schrikken we op door gegil. Twee honden hebben het niet op elkaar begrepen en rollen over het veld, omringd door hun schreeuwende baasjes. Ze worden uit elkaar gehaald. Eén hond wordt nog geruime tijd op de grond gehouden om te kalmeren. Dan laat de baas los en lijkt er voor de hond niets meer aan de hand.

Op het 'dierplein honden' lopen en liggen behalve de Hollandse herders ook rassen als de Friese stabij, de Wetterhoun, de Kooiker, de Drentse patrijs en de Schapendoes. Vroeger had elk hondenras zijn eigen taak. Door de dag heen kunnen bezoekers tijdens de demonstraties aanschouwen hoe die taken eruitzagen.

Te allen tijde braaf paard

Aan de overkant laat Marjolein op Bente zien wat haar paard allemaal kan. Bente is een Groninger paard. 'Te allen tijde braaf,' volgens de commentator, 'werkwillend en goed in het springen.' Ze neemt de hindernissen probleemloos. Op het paardenplein worden doorlopend demonstraties gehouden met het Trekpaard (landbouwdemonstraties met de wipkar en de ploeg), het Groninger, Gelders en Friese paard. Van vaardigheidsproeven, dressuur en springen tot boomstamslepen.

Wie de paarden van echt dichtbij wil bekijken, kan op hetzelfde plein terecht bij de stallen, waar de verschillende rassen bij elkaar staan. Daaronder een opvallend gekleurde Groninger, en een veulen dat – gezien zijn gedrag – waarschijnlijk graag weer naar huis wil. Ze trekken aardig wat belangstelling.

Op het moment dat we langs het schapen-

en geitenplein lopen, moeten de Hollandse landgeiten op keuring. Ze hebben er niet allemaal veel zin in. Er is er één die hevig tegenstribbelt (zie foto). Het baasje praat even op hem of haar in, maar of het helpt? Want als we de twee bezoekers die toekijken moeten geloven, dan leer je pas echt vloeken als je geiten houdt.

Van alles te voelen en proeven

In deze hoek van het terrein is ook duidelijk te zien welke producten de dieren allemaal leveren. Van zachte vachten tot kleine ronde kaasjes, alles is er te zien, te voelen en te proeven. Informatie is er ook te halen. De bemanning in de stands – en dat geldt voor het hele terrein – vertelt graag over de rassen om hen heen.

En dat komt goed uit, want wij willen graag weten voor welk kippenras je het beste kunt kiezen als je nog geen ervaring met kippen hebt en graag een rustige 'schootkip' wilt. Het zal niet verbazen dat de mensen van de Noord-Hollandse Blauwe Club hun ras van harte aanprijzen. Fokkers Bram Bos en Ruud Suiker verzekeren ons dat het echt rustige en aanhankelijke dieren zijn. 'Als ik op een stok ga zitten, duurt het maar even of ze zitten naast me', vertelt een van hen.

De burens in de stand, van de club der Welsumers, bevestigen het verhaal van hun standgenoten. Eigenlijk, vertelt een van hen, is het zo dat hoe ronder ze zijn, des te rustiger. Dus je moet wel oppassen dat ze niet te dik worden.

Met hand en tand verzetten deze landgeit zich toen hij op moest voor de keuring

S. Sanders

S. Sanders

Biologische schapenkaas was ruim voorradig

We stellen ze veel vragen, over het gevaar van roofvogels en vossen, het leggedrag, met hoeveel kippen te beginnen en hoeveel ruimte ze nodig hebben. We komen veel te weten. Zo blijkt je een flink hok te

Het Brandrode kalfje liet zich de aandacht van het jongetje welgevallen

S. Sanders

moeten bouwen. Want een van de fokkers adviseert: 'Er wordt wel één vierkante meter per kip aanbevolen, maar ik houd het altijd op twee vierkante meter.'

We horen ook wat we liever niet willen weten. Dat je, ook al kies je bewust niet voor de krielkippen, je kip evengoed nog aan roofvogels kwijt kunt raken. Dan nemen ze ze weliswaar niet door de lucht mee, maar doden ze de kip op de grond. Ook de ravage die een vos kan aanrichten, blijft ons niet bespaard. Toch gaan we er vol goede moed vandaan. We laten ons niet zomaar afschrikken!

Kinderen en kalveren

We kijken nog even bij de kuifeenden, zien kinderen vilten en enthousiast een kunst-

S. Sanders

In de culinaire hoek waren bijzondere producten te verkrijgen. Er was zelfs bier dat de naam droeg van het Chaams hoen

koe melken. Want op het terrein loopt van alles: jong en oud, boeren, burgers en buitenuit.

Ook op het koeienplein geven de eigenaren en fokkers graag informatie over hun dieren. Wittrikken, daarvan zijn er zo'n 1500 in Nederland, vertelt de fokker ons. Hij heeft thuis acht koeien en vier kalfjes lopen. De wittrik die hij bij zich heeft, maakt af en toe een oorverdovend lawaai, zo loeit het dier. Dat komt omdat het kalfje thuis is gebleven, vertelt hij. De bedoeling was om het mee te nemen, 'maar ik kon hem niet te pakken krijgen. Ik denk dat het daardoor komt. Ik kan het anders niet verklaren. Normaal gesproken is ze heel rustig.'

Als we weglopen en nog even achterom kijken, zien we dat de fokker zijn arm even om de koe haar hals legt. Het dier is op slag weer rustig.

Even verderop staat een Brandrode rund dat wel haar kalfje bij zich heeft, Popeye gedoopt. Twee kinderen laten zich niet door de grootte afschrikken, bekommeren zich om het kalfje en aaien het voorzichtig. Het kalfje laat zich alle aandacht rustig

welgevallen. En de moeder? Die staat het allemaal met een gerust hart toe.

De Warmerdammer smaakt prima

We eindigen op het culinaire plein. Het is er druk. Het is zoeken een zitplaatsje. Mensen lopen langs de kraampjes en proeven de verschillende producten. Zeldzaam Huisdier-medewerker René Zandrink staat achter een kraam met vergeten groente- en fruitsoorten, zo op het oog een enigszins vreemde eend in de bijt. Het is het jaar van de biodiversiteit, legt hij uit. 'Om het verhaal compleet te maken laten

we dit ook zien.' Van wortelpeterselie, zwarte haver en Eysdener Klumpke tot de paarse stokspekboon, palmkool Cavalo Nero de Toscane en monniksbaard, het is allemaal te vinden in de kraam van René. Zijn buurman verkoopt samen met zijn dochtertje Blaarkoppenkaas. We laten ons verleiden tot de aankoop van een stuk Warmerdammer, boeren Leidse Blaarkoppenkaas. Die smaakt prima. Even verderop proeven we een stukje salami van lam, afkomstig van de schaapskudde van Balloo. Het is veel zachter van smaak dan de salami die we kennen.

Er zijn niet alleen producten van onze oer-Hollandse rassen. Ook aan de oud-Hollandse poffertjes deden de mensen zich tegoed. En natuurlijk ontbrak de patatkraam evenmin. Best lekker, zo aan het eind van een regenachtige dag waarvan we vol indrukken zullen weggaan.

Ook wij bezwijken voor de verleiding van een puntzak friet. Met een tas vol folders gaan we richting de uitgang. We zijn heel wat verder gekomen in onze speurtocht naar een kippenras. Het worden Noord-Hollandse Blauwe en we beginnen met twee. ●

Er waren verscheidene koeienrassen op het landgoed te zien. Naast de Lakenvelders stonden er onder meer Wittrikken, Brandrode runderen, Groninger blaarkoppen en Friese Roodbonten

S. Sanders